

చందాదారులు

రూ. 10 0 0	టంకసాల రంగారావు, పచ్చభావి
5 0 0	గడ్డం రామిరెడ్డి, నల్లగొండజిల్లా, యెలిమినేడు
3 0 0	కొత్త రుక్మమ్మ, లాల్ దరవాజా
3 0 0	కొత్త రాఘవులు
3 0 0	యీ రాఘవుల భార్య బాలమ్మ
3 0 0	చిన్న భార్య సత్యమ్మ
2 0 0	సరనము శివయ్య, రాయబజారు
1 0 0	కుంచము రాజయ్య
1 0 0	మోరా హనుమయ్య
1 0 0	కటారు రాజయ్య, పచ్చభావి
2 0 0	మామిడి వెంకయ్య శేగేదారులప్పూరి, గౌలిగూడ
1 0 0	నోముల రామచంద్రయ్య విశ్వబ్రాహ్మణ
1 0 0	మోరీల నుదర్శనము విశ్వబ్రాహ్మణ, యెలిమినేడు
1 0 0	మోరీల సరనయ్య
1 0 0	శ్రీమంతుల సరనయ్య, గౌలిపురం
2 0 0	నంగ శంకరయ్య హాలీజాకోట్లో, బీబిబజారు
1 0 0	తాళ్ల సత్యయ్య హాలీజాకోట్లో, బీబిబజారు
1 0 0	యేనుగు యల్లమ్మ, శంకరపల్లి
1 0 0	టీ. క్రిష్ణయ్య, జల్లిపురం
1 0 0	గార్లపాటి రామచంద్రయ్య, పంచబుర్రాళి
1 0 0	గార్లపాటి రామయ్య, గౌలిపురం
1 0 0	సోలి బుచ్చిరెడ్డి, సిద్దులూరు
1 0 0	భాత్రిక శంకరయ్య, మేడిచెలం
1 0 0	బొడ్డి రఘుపతి, రాయవోడనాడు
2 0 0	పోలు లింగయ్య
2 0 0	గడ్డం సత్యయ్య
1 0 0	కర్నే రామచంద్రయ్య, పచ్చభావి
2 0 0	కామరాజుగడ్డ శంకరావు, పచ్చభావి
2 0 0	శివునూరి శివయ్య, ఫిల్దానా

- 3 0 0 లఖం శెట్టి కనకమ్మ, నల్లగొండజిల్లా
 2 0 0 యూమె కొమా రై! లింగమ్మ, నల్లగొండజిల్లా
 1 0 0 సూగూరు రామన్న, గౌలిగూడెం
 2 0 0 పెద్దగొని రాజమ్మ ,?
 1 0 0 కోటగిరి మల్లయ్య, యాఖూత్పురం
 2 0 0 బండి రామస్వామి, రాయనబజారు
 1 0 0 గోటూరు బొజ్జయ్య, రావులపల్లి
 1 0 0 గట్టుశిల్పి జగన్నాథాచారి, గౌలిగూడెం
 1 0 0 కోట క్రిష్ణయ్య వైద్యుడు, ,
 1 0 0 మేడల నారాయణ ,,
 1 0 0 యంజాల రామచంద్రయ్య ,,
 1 0 0 ఖోరేద మహానందరాం వర్మ, గౌలిగూడెం
 5 0 0 వోరుగంటి నరసమ్మ, యీ లింగయ్య
 యీ శంకరయ్య, నైజాం నల్లగొండ
 3 0 0 పబ్బతి లింగమ్మ, ,
 2 0 0 వనం కనకయ్య, నల్లగొండ
 2 0 0 బొందిలి నారాయణశింగు శ్రేణేదారు, నల్లగొండ
 2 0 0 కస్తూరి మల్లయ్య, పోతేడార్, నల్లగొండ
 1 0 0 దోగణాల బలరామాచారి. విశ్వేశ్వరాహ్మణ
 యాఖూత్పురం
 1 0 0 పన్ శెట్టి బాషయ్య, పచ్చబావి
 2 0 0 పెన్నా నరసమ్మ బ్రాహ్మణులు, నల్లగొండ
 2 0 0 నందలూరి లింగమ్మ గుంటూరుజిల్లా, గురిజాల
 తాలూకా, వేమవరం, జంగాలు
 5 0 0 జూపూడి హనుమద్దాసు.

జూపూడి హనుమదాసు

అ చ ల గు రు ప రం ప ర

౧. శ్రీ ధ ర స్వాము ల వా రు

౨. వీరి ప్రియశిష్యులు శ్రీమద్రామణుగు శ్రీశివరామ దీక్షితులవారు

౩. వీరి ప్రియశిష్యులు కంబాలూరి యస్వారావుగారు

౪. వీరి ప్రియశిష్యులు పరశురామ సీతారామదాస దేశికులవారు

౫. వీరి ప్రియశిష్యులు భాగవతకృష్ణ దేశిక ప్రభుస్వాములవారు

౬. వీరి ప్రియశిష్యులు ఫిల్టానా శంకరదేశిక ప్రభుస్వాములవారు

౭. వీరి ప్రియశిష్యులు మాధవరాజు వేంకటేశ్వరదాస దేశికప్రభు
స్వాములవారు

౮. వీరి ప్రియశిష్యుడు జూపూడి హనుమద్దాసు.

యో క క వి య భి ప్రా య ము

శ్లో. వస్త్రముఖ్యం తలంకారం ఘృతముఖ్యంతు భోజనం
స్థనముఖ్యంతు నారీణాం వేదముఖ్యంతు బ్రాహ్మణః.

సైభావమును క్రిందిన్లోకముచే ఖండిన

శ్లో. వర్షముఖ్యం తలంకారం ప్రియముఖ్యంతు భోజనం
గుణముఖ్యంతు నారీణాం యోగముఖ్యంతు బ్రాహ్మణః

జూపూడి హనుమద్దాసు పైరెంటిని ఖండించెను.

శ్లో. నిష్క-పట మిత్రలంకారిం జీర్ణముఖ్యంతు భోజనం
జన్మరహితంతు నారీణాం, భ్రాంతిరహితంతు బ్రాహ్మణః.

కృతికర్త సునోభి సాయము

—

ఆర్యవర్తన, యార్యమత, నార్యధర్మ, యార్యసమాజ, యార్యదేశ, యాంధ్ర సుమనస్కు, సుజన, సుజ్ఞేయ. సువిచారణీరయ, సుబుధోత్తమువారి, స్త్రీ పురుషనామధేయులార, సుజన పండిత యోగి యోగీశ్వరులార, సుసూత్ర పార పారీణులార, యీ కవి ఆత్రేయగోత్ర పవిత్రమహా జూపూడి అడివెమాంబ ముత్తయాభిధానుఁ జ్యేష్ఠపుత్రుండును నీచదేహ భారుండును హనుమద్దానుండను యీ దాసునిమనవి. తమరెల్లరు కొంచెమువిచారణచేసిచేసినదానిని విమర్శించి విమర్శించుదానిని జ్ఞప్తియందుంచుకొని యాచరణీయులై మీరెల్లరు వర్తింపగలిగి ద్రిప్తిదోష, స్పర్శదోష, పంక్తిదోషంబుల యీలాటి భేదముల నొదలి మన యాంధ్రదేశీయులందరు యేకీభవించి కల్లు, సారాయి, నల్లమందు, భంగు. మాంసాయాహారాదుల నొదలి జీవహింస మొనర్చుటకు యెప్పుడు నొప్పక సద్ధర్మ సత్ప్రవర్తన సద్విచార సశ్చేన సద్వినియోగులై దుష్టసాంగత్యముల నొదలి దుష్టుల దునుమాడి శిష్టవర్తనలై శిష్టపోషణజేయుచు మన యాంధ్రదేశ స్త్రీలకుండు కష్టనష్ట విపత్తులను తొలగించి స్త్రీల మనోల్లాసము లు పొందు గు నటుల జేయుచు స్త్రీ పురుషులకు యంతమాత్రము హెచ్చుతగ్గులుండవని యీ భావమే నిశ్చయంబు యని నిరూపించుచు మన యాంధ్రదేశ పూర్వాచారముల ననలంబించి బాల బాలిక వృద్ధ వయసుగలవారల కెల్లను బోధించుచు మన యాంధ్రమాత మనస్సు సంతోషాంబుధి లోలలాడునట్లు జేయుచు మన స్త్రీల యందరికి విద్య సంపూర్ణముగ చేప్పించి పదహారు సంవత్సరములు నిండినపుడు యింతకు యేమాత్రము తక్కువలేకుండ జాస్తిగ స్త్రీలకును, యిరునదియైదు సంవత్సరములు నిండిన పురుషులకు (వయస్సు యుండుట చాలావిశేషము) ను వివాహములు చేయుచు వితంతువులైన తిరిగి వివాహముచేయుచు మన సమస్త స్త్రీల మనస్సు సంతోషాంబుధిలో ముణగియుండునట్లులజేసి మనయాంధ్రదేశ యాంధ్రమాత విదేశము ప్రవేశించి

యున్న మన యాంధ్రమాతయగు మన తల్లిని మన దేశము ప్రవేశించునటులజేసి మన యాంధ్రదేశ దుర్భిక్ష తామ డాంబముల నొదలజేసి మన పుత్ర మిత్ర కళత్ర బంధువర్గ సర్వజనములు సురక్షితముగా యుండునట్లు యొనర్చుడని యీదాసుని మనవి. మీ రెల్లరకు జేసి వందనము లొనర్చెగాన మీ రెల్లరు యాచరించగోరు ప్రార్థన.

సీ. ఆత్మచలనము గలుగ నన్ని భ్రాంతులుపుట్టు నాత్మచలనంబున నంతభయము । నాత్మసంశయమున నన్ని సంశయములు నాత్మ నిశ్చయ మొదలనంతకీడు । నాత్మచింతనచేత నన్ని వికల్పముల్ నాత్మచెదిరిన వెనుక నన్ని చెడును । నాత్మవియోగంబున మితంబుగలిగిన నన్ని చిక్కులుబుట్టు సద్భుతముగ । గనుక యీ యాత్మ సద్గురుధ్యానమందు । నననరతమును నుంచయు నన్ని రోసి । నరులు దూషించ భూషించ నవియులేక । సణగియుండి యురోజులునడుపు హనుమా.

గాన సద్గురోత్తముల సద్బోధవినుచు సద్గురు పాదపద్మము లర్చించుచు సద్గురు పాదయుగ్మములకు ద్వాదశవిధ వంధనంబు లొనర్చుచు నార్యమతస్తులె నచలతత్వంబునంది నచలులయ్య యుండుట విశేషము యింతెగాక ఆర్యచలధర్మగుగనివారును యితీవల సద్గురు నేవ యొనర్చక యితరు లనుకొను మాటలువిని యార్యమతస్థులమని గురువులకు పూజలు గురుపాదంబులకు వందనములు నలుపవలదని బల్కు ననార్యులమాటలిని మనము చెడకుండ వలయును వారిట్లు బలుకుట దురాభిమానులు నట్టివల్కు లెప్పటికిని విశ్వసింపగూడదు. పునర్జన్మరహితమొనర్చు గురునకు మ్రొక్కక కొట్టి తిట్టువారి కాళ్ళకు మ్రొక్కవలెనా.

శ్రీ పురుష విమర్శ నక్షత్రమాల

ప్రమాదినామ సంవత్సర ఆశ్వయుజ శు. ౧౦ లు వ్రాయనైనది. భార్యభర్తలకు సర్వహక్కులు సర్వఫలితములు సర్వసుఖములు సర్వభేదములు వెయ్యేల సర్వవిషయములు సమానములు గాని భార్యకంటె భర్తకు యేవిధమైన హక్కులలో హెచ్చుయుండదు. భర్త భార్యకు దేముడుకాడు. భార్యకు భర్త దేముడైన భర్తకు భార్యదేవతయాను భార్యభర్త పీరిరువురు మనుష్యమాతృలుగాని దేవతా స్వరూపులు దేన సంకల్ప వికల్పములు యంతమాత్రము కాజాలరు. భార్యభర్తలు పీరికివారు వారికిపీరు పూజలు వందనాది క్రియలు నట్టుకొనుచుండినందున యిరువురకు మోక్షప్రాప్తిగాని జన్మరాహిత్యమార్గంగాని కలుగదు.

మహాత్ములనే దూషించి కష్టపెట్ట నితరులన నెంత

సీ. శ్రీనాథ షోతనుని క్షితికాళిదానుని రాముని రామకృష్ణులను నెల్ల | అలసాని పెద్దనను నలరామలింగనుని సఖిలపండిత కవీశ్వరులనెల్ల | వేమనయోగిని వీరబ్రహ్మంగురుని నవని సాందీపునార్యులనునెల్ల | శ్రీమద్రామడుగు శివరామ దీక్షతుని నచలసద్గురుల సరిహరులనెల్ల | దయానందస్వామిని గ్రాంధిమహాత్ముని రామదాసుని కఫీర్దాసునెల్ల | నిలలోనుండు మహాత్ములెందరును గలరొ నట్టివారలనందరిని నద్భుతముగ | కష్టములు బెట్టుచుండ్లుట గాంచి వినమె | దుష్టమానవు లొనరించు నిష్టలివియె | మనకు కష్టంబులిచ్చు టదెంతపనియో.

సీ. యెతిప్రాసలక్షణాల్ యేమియులేకుండ యెందుకీ పద్యముల్ యిటులవ్రాస్తి | వనుచు మీరందరు వాదంబుజేయకుడీ వరకపి శ్వరులార పడలకిచ్చెడు || సర్వంబుతెలిసి నే నల్పితి పద్యముల్ మూర్ఖులెల్లను తెలియ మోదముంచి | వకసారిమాట నింకొక సారి వ్రాసితి దూరభావము త్వరలో దోచునటుల | యెట్టి లో

భంబులున్నను యేమికోదువ! చెరుకుగడ వంకలెన్నున్న చెడదు
తీపి! పద్యములలోననుండు భావంబుగనియు! తిట్టికోట్టియు మూ
ర్ఖులకు దెలుపరయ్యా.

సీ. సర్వభూతములందు సమతత్వబుద్ధితో బరగుచుండెడివాడు భర్త
నాకు । అర్థాంగి యర్థాంగయను పదభావంబునంది తిరిగెటివాడు
నాపు మొగడు! సర్వకాలములందు సర్వసుఖంబిచ్చి వెలయుచుం
డెటివాడు విభుడునాకు । భార్యదేహముపై న బంతిపువ్వుబడినను
పలువిధంబులనొచ్చు ప్రభువునాకు! యట్టి పతియాజ్ఞపై ప్రేమ
యద్భుతముగ, నెట్టిస్త్రీలకునైనను నిల్చునిజము, గుట్టు యిది
మీరుగనుడిపుడు కూర్మితోను, నట్టిభర్తను నారిణుల్ సవనియందు
దైవవతుప్రేమ దలతురు ధారుణికినీ.

సీ. భర్తదైవమటంచు బలుకోట్ల జనులెపుడు బలుకుట యిదియెట్టి
భావ్యమగును । పతియైదైవము సతికి బాగుగాయెయున్న సతిని
డచి తనువెట్లు చచ్చిపోవు । మొగడెదేవుడుసతికి ముఖ్యుడై తా
నున్న సతిచచ్చిపోజూచి సాటియెడ్చు । యతివల్లకును పురుషు
డేల్పుడేయైనను నెతలిరువురు బడుటహేతువేమి । సతికి పెనిమిటి
సత్యదేవుండెయైన, సంతోషకొరకెన్నో దేశదేశంబులెల్ల, తిరిగి
వేసారి వేసారి సంతుగల్గనియెడ, దేవుడేలేడుయని పలుకు దివ్య
ముగను.

సీ. ధీరమతులారింక దెల్పెదవినుడింక దేవుడే పురుషుడు దివ్యము
గను । ధరలో స్త్రీలకునెల్ల దప్ప కవతరించ నవతరించిన పురు
షు లవనియందు । యట్టులతాబుట్టి యట్టులబ్రదికిరో యిద్దయు
యేదేముడో విశదముగను । దెలుపుడి వినియెద దివ్యపురుషులు
మీరు దేవుడేరూపుండొ । దివ్యస్థలము యచ్చటండునొ చెప్పి
చూపండిమీరు, వనితలకునెల్ల మీరందరేల్పులైన, వేరెవేల్పుం
దులేడని విశదమయ్యె, యింక యిదిమీరు తెల్పుడి వెరులార.

సీ. భార్య కురూపియై బహుదుష్టురాలైన నడక మంచిదిగాని నధ
ముదైన । నన్నిరోగాలదై సతిలుబ్ధురాలైన నతికుష్టు జారచోరి

ణియె యైన | బడుగుదె మూగితై బహుమొద్దుబుదైన సతిపాపి
యందవికారితైన | సంత గలుగనిదియై సచ్చేవ పతికపుడు
సల్పనట్టిదియైన సతినిపతియు | విడచుటదియెట్లు ధర్మంబొ యిదిగొ
యు జూడ | యర్థదేహము విడనాడు యెట్టిపురుషుడైన | అర్థాంగ
వాడు యీశువనియందు | యిట్టి యర్థాంగపురుషుడు స్వార్థ
కుండె.

సీ. యజ్ఞ యాగాది కర్మల జేయబూనిన సతిలేక యాఫలిత సఫల
మెట్లు | కన్యదానాది సత్పలములందగబూన సతిలేక యాఫల
సఫలమెట్లు | పెండ్లి యుపనయనముల్ ప్రీతితో జేసిన సతిలేక
యాఫలిత మందుటెట్లు | హవ్యవాహనుని యర్చింప తాబూ
నిన సతిలేక యాయగ్ని తనకునిచ్చు వారలెవ్వరు దెలుపుడీ
వసుధలోన | సతికి పతికిని హెచ్చు తగ్గులును జూడ | సుంతయై
నను గాన మెచ్చోటులందు | పతికి సతియును యర్థాంగి | సతికి
పతియు యర్థయంగమటంచనెడి యార్యపలుకు | రిత్తోవుట నిజ
మానె నిదియుగనుడీ.

సీ. భార్యకు భర్తయు బహుశదేవుడయైన భర్తకుభార్య దేవతయు
గాద | భార్యయు భర్తను బహుగ్రహేమతొ జూడ భార్యను
భర్తటులె బరగవలద | భర్తకుభార్య దేవతయె గాకుండిన
దాసి ద్దయ్యమ పిశాచరాక్షసియెయాన | దాసిదేయైన తద్దాసి
దానితో పొందు | యన్న పానాదులవియెట్లు | జేయవచ్చునుదె
ల్పుడీ దివ్యముగను | జేయమంచిదియనియె దరధీరమతులు | నటుల
వల్పెటివారు నద్దాసివారు | దానితోత్తుల వీరని తలపవచ్చు.

సీ. వాదంబుచే జగడమాడు శీలంబుదాని పరిహాసభాషలు పలుకు
దాని | చొచ్చినచోట సొమ్మపహరించెటిదాని పరుల యను
కూల సమ్మతముదాని | నితరునినింట నెల్లపుడు నిల్చెడిదాని
నధికారి పలుకులు ననెడిదాని | పదిమందిపిల్లల పణతియైనను
గాని బలుచక్కనిదియయ్యు బరగునట్టి | యిట్టి యిల్లాల్లినై నను

విడువ వలయుననెటి పలుకులు విన సోద్యమమరెగాన! సత్యధర్మ
యునిదియకాన సభ్యులార! నార్యనద్ధర్మ నిదియననార్యులారా. ౧౦

సీ. నిర్దేతుకంబుగా నెపుడు జగడము లతో వాదంబుజేయుచు వరలు
వాడు । అపహాశ్యభాషలతో యాలిని హింశించి నితరుల మన
సందు నెగడువాడు । తనయింటి సొత్తనితలచక చోరగ్రహస్తు
డై గొంపోవుచుండువాడు । యధికారియాజ్ఞల యనుచు నెల్ల
ప్పుడు పరగృహములయందు పండువాడు । పదిమందిబిడ్డలబడయు
తండ్రియుగాని భర్తను భార్యిడగబడగవలవ! విడక నతేనితో
కాపురంబేవిధంబు! భార్యజేయంగవలయును బాగగనుడి! నార్య
మతిగాదయిదియు సనార్యమతియ! యార్య యచలంబు నిలుచు
నా యానిరాదా. ౧౧

సీ. పద్మినీ చిత్రినీ శంఖినీ హస్తినీయని స్త్రీలు నాల్గువిధంబులుండ్రు!
పాంచాలుడు కూచిమారుడు భద్ర శశాంకు దత్తుడను పురుష
వర్ణములునాల్గు! యీ ప్రకారము స్త్రీలు పురుషులు యిలలోన
నాల్గుజాతులవారు సమరియుండు ॥ యేజాతి స్త్రీకిని యేజాతిపురు
షుండు యిష్టగోష్టైయుండి విడువకెపుడు । భార్య భర్తయుయొ
క్కప్రాణంబెయ్యయు! బరగుచుండియు నిహనుఖమునెల్ల జెంది
జగడమనునెట్టి దెరుగక జగమునందు! మిత్రభావంబు నొదలక
మోగుచుండ్రు. ౧౨

సీ. యెన్నో యుగములనుంచి యారీతిజూచియు యింక సద్గుణములు
యెంచిజూచి । శ్రీయును కులమును గూపు ప్రాయంబును శుభ
లక్షణములను నుస్థిరముగ! బంధువులు విద్య యుబహుమంచినడు
వడి । వరునికి స్త్రీకి జాతియునుజూచి పద్మినీస్త్రీని పాంచాలు
నకు నిచ్చి బరిణయముగావించి బహుగప్రేమ । యీవిధంబున
జాతి విధమును గుర్తించి! యేజాతిస్త్రీకి యేజాతిపురుషు! డతికి
యుండు నొనదిదెలసి నద్భుతముగ । పదియునారవ నత్యురాల్
బరగుపిదప! స్త్రీకి పురుషుని హితునిగా జేయుచుండ! మాతృ
పితృలకంటదా యథుఫలంబు. ౧౩

సీ. కలియుగంబులో కొంతకాలంబునుంచియు సద్విద్య సద్బుద్ధిసమ
యజేసి | మానావమానముల్ మరిహెచ్చుగాజేసి మంచి శ్రీ
పురుషులమట్టిజేసి | దుర్మత దుర్విద్య దుశ్చేవ పరులయ్యుడు
స్వవర్తనలలో దొడ్లముణగి | దుర్మదాంధులునునై దుర్విషయ
తోల్కునై సజ్జనులను నిందసల్పుచుండి | యెంతోసద్ధర్మదెలికినవివ
రులుగను వేడ్కతో డంబ పలుకులు నెడలుచుండి | యుక్తన
యనును నొందకనున్న శ్రీల కుతుకలెల్లను తెగుపెండ్లికూర్చి
జేయ ప్రాణమెట్లోర్పు ఖలులకు నోర్చుకేమి. ౧౪

సీ. నొల్లని సతియును నొల్లని పతియును నొల్లని స్నేహితుని నొదల
వలద | నొదలకుండు మటంచు నుర్విజనులందరు నొనగూర్ప
వారెట్లు నొందునుఖము | పిలువని పనులకు ప్రీతిగా తాబోవ
గలయనిసతి రతియు గలుగుటెట్లు | రాజుగన నీ కొలువు రమ్యం
బుగాచేయ పిలువని పేరంటమునకు బోవ || వలవకుండు చెలిమి
వదలకయున్నను వాడె వెర్రిగొల్ల వసుధలోన నిట్టిదిడచువాడు
నిలలో కోవిదుడొను | గొల్లవాడెయైన గొప్పయాను. ౧౫

గీ. సత్యచలనార్యధర్మను వ్యతంస్థంబుగను నేర్చి వ్యత్యస్తార్థం నిత్యము
యిదియేయంచని యత్యుత్తమరీతి బలుకనది నెట్టిదియో.

సీ. శ్రీకిని పురుషుడు స్థిరదేవుడేయనగ సత్కారార్హుండు యననొ
ప్పుచక్కగాను | సతి పతికి దేవియని సతతంబుబల్కిన సత్కా
రార్హురార్హులైయుండు సత్యముగను | సతిపతికియును నింతె సమ
రసమభేదంబు పతిహెచ్చు సతిచిన్న బరగలేదు | సతిగాని పతి
గొని సత్యంబుగావీరు బ్రతికినిల్చెవార బాగగనుడి | బ్రతుకు
లతుకులు నిద్దరివి బాగజూడ నిదియుగమనించకనుమీరు | విప్రు
లముగను భర్త భార్యకు దేవుండుయనెడి పలుకు | బాగనొదలం
డిమీరంత భద్రస్థుగను | పాపమంటక మిమ్ముల బాసిపోవు. ౧౬

సీ. రవివంశసంభవ రామచంద్రుని నప్పుడేతల్లిగనెనొ నీతల్లిగాదె |
బలరామ కృష్ణులు బాగుద్భవించను నేతల్లిగనెనొ నీతల్లిగాదె |
పంచపాండవులెల్ల బాగజన్మించను నేతల్లిగనెనొ నీతల్లిగాదె |

ప్రహ్లాదమొదలగు పరిమభక్తులుగలుగ నేతల్లిగనెన నీతల్లిగాదె।
నట్టివారలు నాంధ్రదేశంబునందు। నార్యధర్మను గాపాడ నవత
రించజేయ నేతల్లులో మీరుదలచరయ్య॥ నట్టివారలు శ్రీలంచు
ననగవలద। నాంధ్రమాతల దుఃఖంపనదియుమేలా. ౧౭

సీ. కులముతక్కువవాని బలమెల్లతక్కువ యనెటిలోకోక్తి మీరెరు
గరేమి। ననమాసములుయుండి నాతిగర్భనుండినవనికి పురుషుండు
నప్పుడొచ్చు । పణతిగర్భమునందు పది నెలలునిల్చియు బడును
భూమిని శ్రీయుబొగుగాను । నెలలు సమాసమా నెల్ల శ్రీపురు
షులకు నెక్కువ శ్రీలసి నెంచవచ్చు । పనితలక న్నొక్కనెల
తక్కువానని తక్కువనేనని తలచడేమి । ముప్పది వత్సరాల్
ముగిసిన పురుషునకు। మూడువత్సరముల ముదితభార్య యంచు
నెల్లరు। బలికెద నీయవనియందు। నట్టిమాడేండ్లనాదికో నణచ
లేక। చెట్లపాలెరినెందరో శ్రేష్ఠపురుషులం చెరుంగక మీరెక్కు
పెలులజెప్పుడి. ౧౮

సీ. పుడమిలో శ్రీలకు పురుషులకన్నను యాహారమెక్కువ రెండు
పాళ్లు । బుద్ధియు శ్రీలకు పురుషులకన్నను నాల్గుపాళ్లెక్కువ
నమరియుండు । సాహసంబునుగాంచ నత్యముగ శ్రీలకు పురు
షులకన్నరు పాళ్లుమిగులు । శ్రీలకు సామంబు పురుషులకన్న
ను యెనిమిదిభాగములు యెక్కువనుచు । బలుకు బుధవరులవా
క్యముల్ బాగమీరు। వినగలేదేమె యిపుడినుడి విశదముగను।
శాంతి శమదంబు నోర్పులు శాశ్వతముగ। పుడమిశ్రీలకుయుండు
పురుషులకు లేవు. ౧౯

సీ- వందల వేలకు వనితలనమ్మియు పెండ్లిగావించుట పేదనరులు ।
వేలిచ్చి పురుషులకు విక్రయంబుగాను భాగ్యవంతులు శ్రీలపెం
డ్లిజేయు ॥ సొమ్మిచ్చి సొమ్ముగొని నుదతుల పెండ్లిండ్లు। చోద్యం
బుగాజేయ సొంపదేమి యీడును జోడును యింపుగాచూడరు।
శుభగుణంబులనసలె చూడకుండి పెండ్లికార్యంబులు ప్రీతియె
మీకాను । పెండ్లివధువరుల కాప్రీతిలేక । దెబ్బలాటలు
తిట్టులు నెట్టులెన్నో। నెట్టుకొంచునునిరువురు నిలలో శ్రీలుజేను

కున్నట్టి భక్తునుజేరకుండ! నితరపురుషుల జేవట్టిసింపుమోర |
గొందరిట్లుండు ప్రాణముల్ కొందరికును. ౨౦

శ్రీ. పదియును నెనిమిది పరగనెను మూడు నైదునాలుగు మూడు
రెండు నొకటి ! యెట్లుగలస్త్రీలకు నెల్లపెద్దలుగలసి పెండ్లికా
వ్వలయు ప్రేమతోక : చేయంగ స్త్రీలకు చేతు చేకూరును పతి
యెట్టివాడో యాపణతులెల్ల : నెరుగనిటయనులో నీపతియుజ
చ్చెనని నెల్లపెద్దలుగూడి నెప్పుకొంచు | బాలికలబట్టియు బల
వంతులుగ నాచు! తాళిమెట్టును గాజుపూసలెల్ల! తక్షణంబున
నివిడిసి తెలునుగొరిగి! యధవముండయుయిదెయని యల్లజనులు!
నాచుచుండియు నొకపూలు భోజనంబు జేసి క్షీతిని బరుండంచు
నెప్పుచుండ్రు. ౨౧

శ్రీ. యిట్టి యధవస్త్రీలకెల్లను వయసాచ్చి యల్లమనుజులుచేయు వింత
లన్ని : జూనియువించును చోద్యములజెందుచు దుఃఖంబును
స్వాంగి వొడ్లియేడ్చి : మాకేల పెండ్లిండ్లు మహిలోన జేయరని
నన్న తల్లిని దండ్రునందరిడచి : తనయిష్టపురుషుని తానెవరించి
యు తక్షణమే యేజాత్తి నెనగలసి : యానందసుఖముల యను
భవించుచునుండి తల్లిదండ్రులమాట తెన్నడైన! నలచకుండియు
నుందురీధరణిలోన! స్త్రీలజ్ఞానంబు గాంచుకొనినెద్దముగను! యెంత
హీనంబుమని పురుషులందుగలదో యెంచిమాడు డినువిచోక కూ
చుకాక. ౨౨

శ్రీ. తనగర్భమునబుట్టు తనకూతురైనను తనకుమార్తెసుఖంబునలచ
కుండి తనభార్య తానును తనవృద్ధులైనను నొక్కశయ్యను నుం
దు కుర్చితోన : తమసుఖమెట్లుగో తప్పక తనకూతు సుఖము
నలచనిపాపమనియదే మొ : యనబడియేండ్లొచ్చి యల్లపటిమలు
నచ్చి వణకుపురుషులకా వినాహమెట్లు! మూడు నాలు గైదు
ముదముతోడేనుక : యుక్తవయసువచ్చి యున్నస్త్రీల! కొకటి
రెండు పెండ్లికోససాగవనియేమొ! పురుషులెంత పాపహితులొ
గినుక. ౨౩

సీ. పుడమిలో శ్రీ పురుష పుట్టుకలొక్కటే పురుష పెండ్లిండ్లుశ్రీ కేలలేవో । చచ్చిపోవు సమంబెచాలు శ్రీ పురుషులు పురుష పెండ్లిండ్లుశ్రీ కేలలేవో । యానందమును యొకటే యెల్ల శ్రీ పురుషులకు పురుష పెండ్లిండ్లు శ్రీ కేలలేవో । నిద్రయు నొక్కటే పురుషశ్రీలకు పురుష పెండ్లిండ్లు శ్రీ కేలలేవో । సర్వవిషయాలు సమమే శ్రీపురుషులకును । భార్యచనిపోవు వారలు బడయుపెండ్లి । భర్తచచ్చిన శ్రీలకు బరిణయంబు । యెలకూడవో బెల్పుడి విప్రులారా.

అర

సీ. శ్రీ పురుషు లిద్దరిని చర్చించ నొక్కటని చేయుడి పెండ్లిండ్లునీరముగాను । సురభిమానంబులు మారంబుజేసియు పాపపుంజములలో బడకుడయ్య । పణతులదుఃఖమనె పాపంబు హెచ్చియు బడియు మనలందరిని భ్రష్టుజేసి । పరోపకారార్థ మడంశరీరమని భావంబు మీమదిలో బతపుడయ్య । సర్వవేత్తలు మునులు సర్వరూపీశ్వరుల్ సర్వయోగీశ్వరుల్ సత్యముగను । సర్వసిద్ధులు జెందు సర్వమహాత్ములు । వేదశాస్త్రంబులు విపులముగను । సల్పుడంచు వితంతువివాహమంచు । సర్వవిధముల దెలిపగ సత్యమంచు । వినియు జూచియు యనుభవమేమొగాని । యేమిపాపంబు మీకిది విప్రులార.

అగి

సీ. నూటికి యొకతల్లి కోటికియొకతండే మేటి సద్గుణులు మెలగుచుండ । నేటి కాంధ్రమాతనెంతో సత్ప్రీతిచే నీతివప్సక మనల నేలుచుండ । పాటిగా పురుషులకు పాపమడెంతుందో పైలెన్ని దెలియుడి పాపులార । కోటికెన్నినూర్లు కూడి యట దెలియుడి నాటికి శ్రీనంఖ్య నదియుదెలయు । నథము లెవ్వరో తెలియండి నద్భుతముగ । పాపమేదన్న దెల్పెద పరగ రుణము । పుణ్యమన నేదో మీరెగురైరుగవచ్చు । నట్టి శ్రీలను దుఃఖంబు సందజేయ చేటు నెవ్వరికొచ్చునో చెప్పవచ్చు.

అక

సీ. శ్రీలకు విద్యయు చెప్పించకుండుట యీ విషయపాపంబునెన్న నొకటి ॥ శ్రీల మన సెప్పుడు చిన్నతనమ నుజేయు యీ విషయ పాపంబునెన్న నొకటి । శ్రీల గగోరమాచేసి తియించుట యీ

విషయపాపంబు నెన్ననొకటి! శ్రీని నదనాదనియు జెప్పిబలుకుట
యును యీ విషయపాపంబునెన్న నొకటి । శ్రీల కేహక్కులు
ను శ్రీతిని లేవంచనే ఈవిషయ పాపంబునెన్ననొకటి । శ్రీలను
హింశించి తిట్టి కొట్టుచునుంట యీ విషయపాపంబు నెన్ననొ
కటి! యిట్టిపాపంబు లెన్నెన్నో లెక్కువయ్యు! నాంధ్రమాతయు
నీరాజ్యమిడచిపోవ! నపుడె దుర్భిక్ష ధామంబు నావహించి! నాం
ధ్రదేశంబు భిక్షాటనంబు కలిగే.

౨౭

సీ. నిగ్రహానుగ్రహము నివి రెంటి నిడువక నిండి పరిపూర్ణులైయుం
డు వారు । దుష్టుల దునుమాడి శిష్టులపోషించి నిండిపరిపూర్ణు
లైనుండువారు । దూషణభూషణాల్ ద్వేషభావంబిడచి నిండి
పరిపూర్ణులైయుండువారు । స్వజాతి విజాతి స్వగతభేదములేక
నిండి పరిపూర్ణులైయుండువారు । కల్లు సారాయి గంజాయి నల్ల
మందు! మాంసభోజన మీటిని మడియజేసి నుందు రాశ్యోత్త
మోత్తముల్ నుచితులయ్యు! నట్టి నచలుని నాగురుని నమ్మి
గొల్తు.

౨౮

సీ. యిహాసుఖము పరసుఖము నివిరెంటి నొసగెటి వానికి తనువప్ప
గించవలయు । నిత్యనిత్యాతీత మిదిజూపి దెలిపిన వానికి తనువ
ప్పగించవలయు । సర్వసంశయముల చక్కగ దీసేయువానికి తను
వప్పగించవలయు । యెరుకను విడియుండె నీగుట్టుదెలిపిన వానికి
తనువప్పగించవలయు । నట్టి నచలుని నార్యప్రవర్తననకు! నంత
తన ధనమనసు నర్పణముజేసి! నచల భావంబునంది నానచలు
డయ్యు! నవనిలోనుండి లేకుండ నుండవలయు.

౨౯

సీ. శ్రీ పురుష విమర్శనను శ్రేష్ఠమా నక్షత్రమాలగా పద్యముల్
నల్లినాడ । భావంబులో భావమందువేత్తలు వ్రజలు బాగజదు
వంగ నెగజల్లినాడ । వేంకటేశ్వరగురుని విడువకగొల్చెడి హను
మద్దాసుండనై యలరినాడ । పందొమ్మి దొందలపై నలుబ దేం
డ్ల సద్ధాల్గొజనవరినాటి కల్లినాడ । నఖిలదేశికసాంప్రదాయకులు
మెచ్చ ననుభవజ్ఞాన మందరి కనిపినాడ! నఖిలదేశంబులను తిరిగి
నల్లినాడ! సాప పుణ్యంబు బంధనాల్ బాపినాడ.

౩౦

సీ. శ్రీధరస్వాములకు శివరామదీక్షితుకు మహిని నేనిచ్చెద మంగ
ళంబు । శ్రీకంబలూర్యప్పరావు ఘనుడగు గురుకు మహిని నేని
చ్చెదమంగళంబు । శ్రీ పరశురామ సీతారామస్వామికి మహినినేని
చ్చెద మంగళంబు । శ్రీ భాగవతకృష్ణ శ్రీదేశిక ప్రభుకు మహిని
నేనిచ్చెద మంగళంబు । శ్రీ ఫిలుఖాన శ్రీశంకర ప్రభునకు మహి
నినేనిచ్చెద మంగళంబు । మాధవరాట్టుల మహి వేంకటప్రభు
మాగురున కొనగెడ మంగళంబు । ధరణి జూపూడి నంశజుండ
నగబరగు హనుమద్దాసుండునొసగె । నార్యచలులకును మంగళం
బునుగొనిమీరు । మహిమచలగ మీలో హనుమ సనుగలుపుడి
మెలగకుండ.

౩౧

శ్రీ పురుష నక్షత్రమాల సంపూర్ణము.

ఏతత్సర్వంబు శ్రీసర్గు చరణారవిందార్పణమస్తు.

క. అందరికాళ్లకు మ్రొక్కెద సందరు ధారుణిలో జనులు సందంబ
గునా । సందరి కాళ్లకు మ్రొక్కె నదందును నీవందిమెలగుసాధు
వె హనుమా.

క. త్నదకోసంబును జేసెటి పనులనుగని నీవుయెప్పుడు పదిమందినియే
విధమాభేదములుంచక ముడముతో నీవతుగజూడు ముఖ్యమె
హనుమా ।

ప ర చ చా మ ర ము లు

కల్లుసార నల్లమందు- ఘట్టిగ గంజాయిని కొల్లగాను త్రాగిమీరు!
కొంపలకె తెగనమ్మయక తల్లిదండ్రు భార్యబిడ్డలు తల్లడించకూటికక
నొల్లుమరచి తెల్విమారి వొదరుబోతుతొడుగుక సర్వబంధుజనులు
హితులు సంతసించరెప్పుడుక । పర్వరించ రెప్పుడైన । సభలయందు
జేరినక । గర్వభంగమెల్ల జేయ ఘట్టినార్యులెంచెదర । సార్వకాల
నీచగతుల సంపదల్ విలశిల్లెడిక

౨

పంది కోతి గాడ్డ బ్రె దున్నపోతు లావులున్ । మందినెంత బ్రతి
మలాడి । మాంస మీటికివ్వగన్ । నిందితంబుగాను జూచు నిలలో
నిట్టిజంతువుల్ । మందితినను మాంసమూను మనసు నెట్టులొప్పెడిన్
నరులుగాను బుట్టినందుకు నాణ్యమేమిలేదికన్ । నచలపదవి సంద
కున్న నాథ్యులెట్టులయ్యెడిన్ । నరులుగాని జన్మలన్ని నా రమేశు
గొల్పుచున్ । నరులలోన శ్రేష్టజన్మ పంది మెలగుచుండెడిన్ - ౪
ద్రిష్టిస్వర్ణభేదమూను సృష్టిలోనయంచకన్ । గోష్ఠినష్టి జేయకుండి
నూడి శ్రీలు పురుషులున్ । వ్యష్టియేమియుంచకపుడె యల్లజాతిదేవ
మా । ద్రిష్టినంతనష్టిజేసి ధీదులై వర్తింపుడీ॥ ౫

బెహగ్ రాగము - ఆదితాళము

చ॥ మాల మాదిగలు మనుష్యులు గారా.

అ. మహిలో జనులకు మాకు యేభేదము. మాల

చ. యెడలు రక్తమాంసంబును కండలు । యున్నప్రాణ
మును నెన్నగ నొక్కటె. మాల

మిమ్ముల గోసిన మేటిపాలును । మమ్ములగోయగ మరి
రక్తంబా. మాల.

ఆకలి దప్పిక నన్నిభయములును । నిద్రమైధునాల్ నెన్నగ
నొక్కటె. మాల.

నకల సర్వ చరాచరంబులను । సాకెటి దేవుని నమముగ
గొల్తుమా. మాల

వెంకట శ్రీగురు డిల పైయుండును । నింకహనుమద్దాన్ నెల్ల
నశ్శించును. మాల

హిందుస్థాని నాదనామక్రియా తాగం - రూపక తాళ.

చ॥ దుర్మార్గము హెచ్చారెయి । సన్మార్గమెందుబోయె రు. దు.

అ॥ సర్వాశ్పాదయములందున । చక్కగనుండు పటంచు ।
సర్వామూర్ఖులు బల్కగ । నత్యము పలుకనవచ్చున. దుర్మా

చ॥ ఆర్యమతము యార్యధర్మ । యాచ్యనమాజము యస
గిను । నార్యవర్తనంబయనగ । సచరధర్మమూటియోయె । నచలగు

మని సోమనదాయం! యార్యసమ్మతంబుగాద! నపనితో సనినిది యొక
టని! సమ్మియు సమ్మకకొందరు! నార్యులకాశ్లకు దండము! సదిబెట్ట
గరాదనియు! సనార్యుల చోరుల కాశ్లకునడ్డంబడి మ్రొక్కెదరా,

నూరువెయ్యి లక్షజనులు! నుడువుదురూ ధర్మపలుకులు! ధర్మ
లోన ధర్మపలికె! లక్షకొకడు యుండునేమో! ధర్మానధర్మతీత ధర్మ
నెరుగు కోటికొకని! ధర్మే యచలమతంబగు ధర్మేయార్యమతంబో
ధర్మనచలముగాదా! ధర్మనదూషించుటనా! ధర్మల దూషించుట
నా! మర్మము జెలిసియు నుడువక! నిర్మలహృదయులు నెట్లగొ., దు

బెల్లంబును పేడయనియును! పేడనుగని బెల్లంబుని పెక్కుజను
లు బలుకు పలుకిని! నిక్కంబనియె వారలు! నేరుచిగనియనియదరో!
నేరుచి తిని బలికెదరో నెమ్మదికిని దోచదాయె! నిట్లు నటులబలికె
దరో! నితనిమర్మనచేయక! నెల్లరు యొక పేయంచును! వింతల వింత
గబలుకగ! నిది నార్యనమాజంబా. దుర్మా

ఆర్యవర్తన యార్యమతము! నార్యనమాజము యనియును
యార్యధర్మ యచలమంచు! నార్యులిటులబలుక వింతకి! యార్యనమా
జము రాజని! యార్యనమాజము మంత్రని! యార్యనెంబరులంచు బ
లుక! యచలమున కీపేర్లుగలవ! పేర్లుగలుగ యార్యధర్మ! పుడమిలో
నశించిబోద! యచలము నశియించేదా! యచలమునశియించదుగదా
నశియించేదే యెరుకని! నంతయు జెలియని వారల. దుర్మా

మాధవ రాట్కుల జలనిధి! మా చంద్రును వేంకటగురో
మక్కువుంచి హనుమద్దాసుకు! మార్కండేయ తల్లరలో నివ్వు! మహి
నన్నుంచకుదేనా! మాంపాహియని మ్రొక్కితి! మమతలెల్ల నీది
పోయె. మంచినడక మడసిపోయె! మేలుజేయనొందువారలు! మిక్కి
లీయ మిత్రులాయె! మేటిదుమ్మత దుర్మార్గపు! మాటలెల్ల నినుట
యాయె! కోటివిధంబుల జెప్పిన! చాటున నీచపునడకలు! మాటికి
మాటికి నడచుచు! బోటులు పురుషులుచాలుగ! బూటక యన్యత
ములాడగ! నాటియు నామదిరోసెను. దుర్మా

ప్రమాదినామ సంవత్సర పుష్య శు శ్రీ ఆదివారరోజున
యింతకు లోగడ నాలుగురోజుల క్రిందట హైద్రాబాద్ రాయ్
బజారులో కుంచము రాజయ్య యింటిలో సభజేసి యీసభలో
జూపూడి హనుమద్దాసు అయ్యగారు! సన్యాసియనియు యీసన్యాసి
తో స్నేహముచేసిన సన్యాసి చెయ్యవలయునని కుంచము రాజయ్య
యనిన దానిని గురించి సన్యాసి లక్షణములు యిది యివియె
యున్నవని జెప్పుటకు వ్రాసిన

సీ స మా లి క.

సర్వపదముల బాధ సరణిగుత్తరిగిన సన్యాసి నేనాదు సత్యము
గను । సర్వవిద్యలలోన సారంబుగ్రోలిన సన్యాసి నేనాదు సత్యము
గను । సర్వసుఖ కష్టముల సర్వదుఃఖముగనని సన్యాసి నేనాదు సత్య
ముగను । సర్వదూషణ భూషణలకు సందివ్వని సన్యాసి నేనాదు సత్య
ముగను । సర్వాభిమానముల్ సమయింపజేసిన సన్యాసి నేనాదు
సత్యముగను । సర్వశాస్త్రాల్ వాననలకు సందివ్వని సన్యాసి నేనాదు
సత్యముగను । సర్వలోకవాసనల్ సర్దియు నెట్టేయు సన్యాసి నేనాదు
సత్యముగను । సర్వతనువాసనల్ తప్పకదీశేయు సన్యాసి నేనాదు స
త్యముగను । సర్వయనుభవముల సారామృతము గ్రోలు సన్యాసి నే
నాదు సత్యముగను । సర్వపదవిభేద సమరపై క్యముదెలియు సన్యాసి
నేనాదు సత్యముగను । సర్వపదయుత్పత్తి సహమూలముగ దెలియు
సన్యాసి నేనాదు సత్యముగను । సర్వపదవృద్ధియు చక్కగనేర్చిన స
న్యాసి నేనాదు సత్యముగను । సర్వపద లయస్థాన సరగునగాంచిన స
న్యాసి నేనాదు సత్యముగను । సర్వపదసందులను సరగున గమనించు
సన్యాసి నేనాదు సత్యముగను । సర్వపద ఊదులనె సాక్షిని గ్రహి
యించె సన్యాసి నేనాదు సత్యముగను । సర్వపదముల మడుగు సరి
జూచి దెలగిన సన్యాసి నేనాదు సత్యముగను । సర్వమూఖులనడక
సరగునగాంచిన సన్యాసి నేనాదు సత్యముగను । సర్వకుల నామము
లు చక్కగ నాకున్న సన్యాసి నేనాదు సత్యముగను । సర్వ స్త్రీ
పురుషులకు సరిభావమునుజూపు సన్యాసి నేనాదు సత్యముగను । సర్వ

మదగర్వలకు సద్బోధ తెలిపెటి సన్యాసినేనాదు సత్యముగను । సర్వ
 నీచులబట్టి చక్కగ నొంచెటి సన్యాసినేనాదు సత్యముగను । సర్వదు
 ష్టులనోరు సభలోన మూయించె సన్యాసినేనాదు సత్యముగను । ని
 త్యనిత్యావస్తు నిజవివేకముగాంచు సన్యాసినేనాదు సత్యముగను । త్రా
 గుబోతులబట్టి తల నేలకేయించె సన్యాసినేనాదు సత్యముగను ।
 మాంసయాహారుల మర్దించి చెప్పెటి సన్యాసి నేనాదు సత్యము
 గను । యన్మతంబులాడెటి యధములశిక్షించె సన్యాసినేనాదు సత్య
 ముగను । చోరపనులొనరించు శూరులబట్టిటి సన్యాసినేనాదు సత్య
 ముగను । సద్ధర్మనోదలనని సభలోనజెప్పెటి సన్యాసినేనాదు సత్య
 ముగను । కుచ్చితులను బట్టి కోసివేయించెటి సన్యాసినేనాదు స
 త్యముగను । దుర్మార్గవర్తనుల దూరంబుజేసెటి సన్యాసి నేనాదు
 సత్యముగను । స్త్రీలహింసనుజేయు చెడుగుణులనూడెటి సన్యాసి
 నేనాదు సత్యముగను । ధనమధాంధుజేవ వలచకయుండెటి సన్యా
 సి నేనాదు సత్యముగను । దర్పణభావంబు తగు జాగ్రత్తగజూచు స
 న్యాసినేనాదు సత్యముగను । భుజగురుమహిమల కవిజేసి భ్యానించు
 సన్యాసినేనాదు సత్యముగను । వేదాంతభావంబు విపులముగ దెలి
 పెటి సన్యాసినేనాదు సత్యముగను । యవ్వ ప్రశ్నివ్వ వెంటనేదె
 లిపెటి సన్యాసినేనాదు సత్యముగను । సోచక పూరక సూచనలం
 దిన సన్యాసినేనాదు సత్యముగను । సకలసృస్తుకకథల్ సాంగము
 గజూచిన సన్యాసినేనాదు సత్యముగను । స్వరభాప్రపంచతీర్థా శోధిం
 చిపొందిన సన్యాసినేనాదు సత్యముగను । యజ్ఞపగాయత్రీ మంత్రార్థము
 ర్మముదెలియు సన్యాసినేనాదు సత్యముగను । దేహి దేహము దేవు
 డనుసంగిగాంచిన సన్యాసినేనాదు సత్యముగను । పంచముద్ర
 గుట్టు పంకించివిడచిన సన్యాసినేనాదు సత్యముగను । సజన నై కళల
 బు చచ్చించినందిన సన్యాసినేనాదు సత్యముగను । ప్రాణాయామూది
 కుంభకములజేసిన సన్యాసినేనాదు సత్యముగను । యెరుకనుదెలిపె
 టి యేర్పాటుదెలసిన సన్యాసినేనాదు సత్యముగను । గురుకనుసా
 జ్జిచే గుర్తెరిగి నెరుగని సన్యాసినేనాదు సత్యముగను । వాక్యత్రయ
 ములెపుడు వదలకనుడివెటి సన్యాసినేనాదు సత్యముగను । ద్వాదశి

గనియెపుడు పోదసిదీశేయు సన్యాసివేనాదు సత్యముగను । ఛాయ
పురుషునిగాంచి ఛాయనొదలేసిన సన్యాసివేనాదు సత్యముగను । కప
టగురువులజూచి కఠినోక్తులొడెటి సన్యాసివేనాదు సత్యముగను । జా
తిభేదంబున నూతినిపూడ్చెటి సన్యాసివేనాదు సత్యముగను । సద్గురో
త్తములను సతతంబుపూజించె సన్యాసివేనాదు సత్యముగను । మెం
డై నపాపములు ఖడించివేసిన సన్యాసివేనాదు సత్యముగను । సర్వ
భర్మలనెల్ల సరగుననొదలిన సన్యాసివేనాదు సత్యముగను । మూర్తి
పూజలను నిర్మూలంబుజేసిన సన్యాసివేనాదు సత్యముగను । మంత్ర
తంత్రంబులమాయకుచిక్కని సన్యాసివేనాదు సత్యముగను । మహాత్ము
లనుజూసి మాయభ్రాంతుల నొదలు సన్యాసివేనాదు సత్యముగను ।
యేమియెరుగనిన్మాడు యెటులసన్యాసియకా సగమెరుగునాడె సన్యాసి
యకానె । సర్వశక్తియుక్తి సర్వమిమిడించుకొని సర్వదుష్టులపొందును
లుకకుండ । సర్వంబుపొందియు సర్వంబుదెలిసియు సర్వంబునొదల
సన్యాసియకాను । సర్వంబుదెలలేయు సర్వంబుదెలియని సన్యాసివేనా
దు సత్యముగను । శ్రీవేంకటాచ్యుని నేనజేయుచునుండె సన్యాసివే
నాదు సత్యముగను । సర్వవిధముల సన్యాసి సరిగజేయు నేను నేననె
సన్యాసివేనాగాని నేనెలేక నెసన్యాసి నిలలొగలడ హనుమద్దాసుండు
లేడు సన్యాసి గలడే॥

౬౨

సంసారి యనగా యీ లక్షణములున్న సంసారి యగును.
ఆలక్షణములు యేనియన క్రిందిసీసమాలికను వ్రాయ నైనది. •
సీసమాలికయందున్న భావముదెలిసి వర్తించునాడు సంసారి.
సంసార యను సం శ్రేష్టమైన సాగు యమృతమును ఎప్పుడు
గ్రోలువాడు సంసారవంతుడై యుండును. వీనిచే సంసారియననొప్పు
ద్రవించె సర్వభ్రాంతుల అత్యశలను నొదలి మితియాశ ప్రవర్తనుడై
సద్విద్య సచ్చాస్తార్థమును పెద్దలవల్ల నేర్చుకొని వేదశాస్త్ర ఉపనిష
పురాణముల భావన భాగవతముల శ్లోకార్థమును సక్రమముగా
దెలుసుకొని సర్వంబును త్యజించు భావంబున మెలగుచు వేదశాస్త్ర
పురాణార్థములచే వాదులాడక నిరర్దుల చెడక వేదాంతార్థమును
గ్రహించి స్వజాతి విజాతీయ భేదంబులేవీయుంచక పునర్జన్మరహితం

ఐగు మార్గము గుర్తించి మాయార్థముల జెప్పువారల మాయమాటలత్యజించి మాయాతీతుడై మెలగువాడు సంసారి గాన సంసారి యగువాడు యీ హనుమద్దాసుయగును నావతుగా తిరుగువారెల్లరు సంసారులేయగును సందియములేదు.

సంసారిని గురించి నీసమాలిక

సతి సుతాదులబాధ సంతతము జెందని సంసారి నేనాదు సత్యముగను । సభలోన మొగమాటమును జేరనివ్వని సంసారి నేనాదు సత్యముగను । తప్పవొప్పులదీయ తార్కాణమునుజేయు సంసారి నేనాదు సత్యముగను । అర్తజన కష్టముల్ నవి దొలగజేసెటి సంసారి నేనాదు సత్యముగను । అధములపైకి దండెత్తి పోకుండెటి సంసారి నేనాదు సత్యముగను । సతి బీద బాధలనణచె యుక్తిని నిచ్చు సంసారి నేనాదు సత్యముగను । సన్నదమ్ముల బంధులొప్పుల భ్రమలేని సంసారి నేనాదు సత్యముగను । యితరులు తనుబిల్వకుండంగ లోబడని సంసారి నేనాదు సత్యముగను । మాయనరు మాటలకు మాయ భ్రాంతిలోబడని సంసారి నేనాదు సత్యముగను । లంచంబుదీసుక వంచితరులకివని సంసారి నేనాదు సత్యముగను । యెదిలించి పల్కిన యల్లసద్ధర్మిచ్చె సంసారి నేనాదు సత్యముగను । దుర్మార్గ సభలకు దూరి పోకుండెటి సంసారి నేనాదు సత్యముగను । వినినమాటలకెల్ల యెగురుచు యురుకని సంసారి నేనాదు సత్యముగను । పరుగురుని బిలచుకొని పణతులకు బాధివని సంసారి నేనాదు సత్యముగను । నిరాధారులనుజూచి నెల్లబూతులుయనని సంసారి నేనాదు సత్యముగను । నిజము కల్లనుజూచి నెరిగితరులకునుజెచ్చి సంసారి నేనాదు సత్యముగను । గురునామ మమృతంబుగ్రోలుచు తిరిగెటి సంసారి నేనాదు సత్యముగను । సర్వమనుజుల భావ భావ భావముగనెటి సంసారి నేనాదు సత్యముగను । ముక్కంటి చూపును ముప్పుటలుచెడి సంసారి నేనాదు సత్యముగను । ముగ్గురుమూర్తుల మూలమెట్టిదో తెలియ సంసారి నేనాదు సత్యముగను । మూడునాడులదారి ముఖ్యసూత్రముదెలియ సంసారి నేనాదు సత్యముగను । సత్కార్యములుజేయు సద్గుణులగొనియాడె సంసారి నేనాదు సత్యముగను । సుఖకార్యాలజేయు భూర్ములగన

త ప్ప ప్ప ల ప ట్టి క

వృత్తు	పంక్తి	తపస్వ	విష్వ
౧	౧	సువిచారణీరయ	సతిచారణీయ
౨	౩	సుబుధోత్తము హరి	సుబుధోత్తమో త్తములార
౪	౫	భేదములు	భేదములు
౪	౧౭	గ్రాంధి	గాంధి
౬	౨౦	పానానులవియెట్లు	పానానులుయవియు నెట్లు
౬	౨౩	కీలంబు	కీలము
౮	౧౨	మాడేండ్ల	మాడేండ్ల
౧౧	౫	పురుషస్త్రీలకు	నిలపురుషస్త్రీలకు
౧౨	౭	కలిగె	కలిగె
౧౩	౧౪	నందును	నందాను
౧౪	౧	మందినెంత	మందినెంత
౧౫	౭	చలంబుగాన	చలంబుగాన
౧౭	౨౫	చెలియెట్టి	చుట్పెట్టి
౧౮	౫	మహాశుక్లలనుజూచి	మహాశుక్లలనుజూచి
౧౯	౨౫	నచ్చాస్త్రాధిము	నత్తాస్త్రాధిమును
౧౯	౨౫	ఉపనిష	ఉపనిషత్
౨౦	౧౪	—	హర్షముగను
౨౧	౧	తమ్ములు	తమ్ములు